

LANDSBYGDS
NÄTVERKET

FRÅN IDÉ TILL HANDLING

– så hjälper vi landsbygdens entreprenörer och eldsjälar

Bra guidning behövs för att idéer på landsbygden ska förverkligas

Landsbygdens entreprenörer och eldsjälar behöver bra guidning och hjälp för att kunna förverkliga sina idéer. Det visar en undersökning som Landsbygdsnätverket gjorde våren 2010. Det är viktigt att ha någon att prata med när man vill utveckla sitt företag eller sin bygd, göra en investering, sätta igång ett projekt, etc. Många kan ge råd och hjälp, det kan röra sig om lokalrådgivarens "köksbordsrådgivning", rådgivning med hjälp av konsultcheckar, hjälp från myndigheter vid ansökan till landsbygdsprogrammet, ren kommersiell rådgivning och många fler metoder. Men vår undersökning visar att det behövs mer hjälp för att täcka behoven. I den här broschyren ger vi ett antal exempel på hur denna guidning kan ske. Tanken är att det ska vara en inspiration till de aktörer som träffar entreprenörerna och eldsjälarna på landsbygden att utveckla sina metoder.

Inom Landsbygdsnätverket tror vi också att en samverkan mellan olika aktörer kan vara värdefull och underlätta för målgruppen. Vi har därför tagit initiativ till en arbetsgrupp med representanter från Leader, kommuner, Hushållningssällskapets Förbund, LRF, Hela Sverige ska leva, Coompanion, Företagarna, länsstyrelserna och Jordbruksverket som fördjupat sig i frågan om målgruppens behov. Läs mer om arbetsgruppen och träffarna på vår webbplats www.landsbygdsnatverket.se

Maria Gustafsson, verksamhetsledare, Landsbygdsnätverket

Enkätundersökning – att gå från idé till handling

Över hälften av entreprenörerna på landsbygden har burit på eller bär på en idé som de vill utveckla. Men för att kunna gå från idé till handling behövs framför allt guidning för att hitta de olika former av finansiering som finns och hjälp med att söka stöd. Det framgår av svaren från den enkätundersökning som Landsbygdsnätverket gjorde under våren bland landsbygdsprogrammets målgrupper. Totalt 1070 entreprenörer svarade på undersökningen som utgick från Jordbruksverkets företagaregister samt register från Hela Sverige ska leva och Bygdegårdarnas riksförbund. Även andra moment av hjälp upplevs som viktiga av flera svaranden. Att få hjälp med att organisera sin idé och att knyta viktiga kontakter anges av drygt 30 % som viktiga eller mycket viktiga. Av de svarande från Hela Sveriges medlemsregister är det en något högre andel som uppger att det är viktigt med hjälpande insatser. Samtidigt anger denna grupp att de har förhållandevis stor kännedom om att det går att söka företags- och projektstöd hos länsstyrelsen och projektstöd inom Leader.

Brist på pengar och tid

Det är främst kommuner och länsstyrelser som målgruppen vill få hjälp ifrån, men bland de svarande från Hela Sveriges medlemsregister är det också en förhållandevis stor grupp som vill få hjälp från Leader. Bland de svarande från Jordbruksverkets företagaregister är det också förhållandevis många som anger att man vill ha hjälp från LRF och hushållningssällskapen. Brist på finansiering och tid uppger man som främsta skäl till varför man inte utvecklat en idé. Bland de svarande som har erfarenhet från att ha sökt stöd är många nöjda med den information som man fått, men upplever att det varit svårt att sätta sig in i villkoren för att söka stöd.

”Bra stöd och vägledning leder till att människor vågar ta steget att utveckla sig själva och sina idéer!”

Annett Kjellberg, Jordbruksverket

**Hela Sverige
ska leva!**

”Hos de 4 700 lokala utvecklingsgrupperna runt om i landet finns stor kunskap, en fantastisk kreativitet och en uppsjö av goda idéer. Men snårskogen av regler och bestämmelser, dåligt anpassade till deras verklighet, hindrar allt för ofta förverkligandet. Med rätt assistens och uppmuntran utträttar de storverk för en levande landsbygd och ett hållbart samhälle.”

Staffan Bond, Hela Sverige ska leva

**LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND**

”Företagsidéer och utvecklingstankar kan behöva coaching och lotsning för att gå från tanke till handling, en handling som ger konkurrenskraftiga företag på landsbygden, företag som är en av förutsättningarna för en levande och aktiv landsbygd.”

Birgitta Svedberg, LRF

”Ett personligt möte är ofta det avgörande steget för att komma till handling. Det gäller inte minst när man ska ta del av något ”nytt” – exempelvis landsbygdsprogrammets möjligheter.”

Åke Clason, Hushållnings-sällskapens Förbund

COMPANION

”Den som har en idé eller brinner för att genomföra en förändring men kanske inte har de ekonomiska resurserna behöver ofta stöd. Att på ett så obyråkratiskt sätt som möjligt stödja dessa eldsjälarna och entreprenörer ger vår landsbygd en extra skjuts”

Anders Johansson, Companion

**LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN**

”Genom att stödja samhälls-entreprenörer skapar vi ett ekonomiskt och socialt mervärde... Vi har möjlighet att öppna dörrar för entreprenörer så att de kan visa oss vägen till framtiden... Att ge bränsle åt en eldsjäl är vår plikt, eldsjälarna får landsbygden att lysa!”

Tobias Dalhammar, Länsstyrelsen Skåne

**Länsstyrelsen
Norrbotten**

”Länsstyrelsen anser det vara jätteviktigt att både företag och projektägare ska ha någon att vända sig till för att få hjälp med att komma vidare med sin idé.”

Roger Ylinäpää, Länsstyrelsen Norrbotten

företagarna

”Motorn i Sveriges ekonomi är alla småföretag runt om i landet. Att ge dem förutsättningar att utveckla sina idéer och våga växa är avgörande för framtida tillväxt och jobbskapande. I det arbetet är det oerhört värdefullt för de olika aktörerna, såväl entreprenörer som handläggare, att mötas för att bättre förstå varandras vardag och de behov som finns för att idéer ska kunna förverkligas. Det tror vi/jag är styrkan i Landsbygdsnätverket.”

Rebecca Källström, Företagarna

Byagrupper ska få saker att hända i Sörmland

Först undersöks vilket behov som finns hos byborna för en viss verksamhet. Sedan skraddarsys en utbildning eller projekt för ändamålet. Med sådana byagrupper försöker Studieförbundet Vuxenskolan i Sörmland få fler projekt och verksamheter.

Projektledaren Marie Jonsson låter upprymd när hon talar om det underifrån-tänk som genomsyrar det kompetensutvecklingsprojekt som Studieförbundet Vuxenskolan driver sedan två år tillbaka.

– Vår ambition med byagrupper är att människor ska känna att de kan gå från idé till förverkligande. Tanken är att de ska lära sig att arbeta med projekthantering så att de ska kunna söka pengar till och leda ett projekt, säger Marie Jonsson.

Hur ser då den sörmländska modellen ut? Först görs en analys av vilka kunskaper eller behov som finns i en lokal förening, en grupp personer eller en enskild person. Projektledaren hjälper till att bolla idéer. En ”färdriktning” stakas ut. Därefter planeras en eventuell utbildning eller annan insats för gruppen. Marie Jonsson berättar om effekterna av ett samarbete kring trädgårdsrehabilitering med Sparreholms bygderråd.

– Ett leaderprojekt startades med fokus på att skapa Sinnenas trädgård för funktionsnedsatta och dementa. Intresset var stort för dessa rehabidéer i vården så nu har en utbildningskväll och en studiecirkel i ämnet genomförts där

vi lär upp personer att själva bli ledare för liknande verksamheter, säger Marie Jonsson.

Studieförbundet erbjuder i dag en lång rad kurser, men också studiematerial för landsbygden, exempelvis om miljömässig ”slow-city-rörelse”, landsbygdsturism och lathund för hur man gör projektansökningar. När det gäller företagande på landsbygden arbetar projektet med utbildningar, till exempel kooperativa lösningar och sociala företag, i samarbete med rådgivaren Coompanion.

Dessa lösningar kan enligt Marie Jonsson rädda många bygger genom att man går samman för att rädda kvar skola, äldreomsorg och dagisverksamhet. Arbetet har dock under uppstartsfasen i projektet gått trögt, då det tar tid att informera och inspirera. Men hon ser hur oanade krafter får saker att hända.

– Jag tänker på Årila Stenkvista hembygdsförening som nu har genomfört en projektprocessutbildning på tre träffar om sin idé om hur man utvecklar bygden, säger Marie Jonsson.

Arbetsätt/metod:
Kompetensutveckling på landsbygden

Aktör: Studieförbundet Vuxenskolan i samarbete med Hela Sverige ska leva/ Sörmland, Coompanion Sörmland och de tre leaderområden som är verksamma i Sörmland.

Kontakt:
Marie Jonsson,
marie.jonsson@sv.se

Utbildning på Asa folkhögskola ”Hitta historien”. Föreläsare Jenny Fornedal från hembygdsförbundet. Bilder Studieförbundet Vuxenskolan.

Mapping och mentorer hjälper **skånska företagare**

En kock i Kivik fick hjälp med sin varumärkesprofil. En fågelfröförsäljare i Dalby lärde sig mer om marknadsföring. Projektet Bärkraft i Skåne vill satsa på framtidsföretag på landsbygden genom att ge personligt processtöd.

För två år sedan insåg Länsstyrelsen i Skåne att de inte nådde ut till landsbygdsföretagare som vill satsa på nya verksamhetsgrenar, företag som står för innovationskraft. Tanken kom att knoppa av arbetsuppgifter i ett enskilt projekt för att testa nya arbetssätt för företagsstöd. Vintern 2008 initierades Bärkraft av länsstyrelsen med stöd från landsbygdsprogrammet, som senare övergick i byrån Artcoms regi. Anna Wendegård, rådgivare på Bärkraft, talar inlevelsefullt om "bärkraftarna".

– De har ett särskilt förhållningssätt, många är kvinnor mitt i livet mellan 35-60 år. De har ofta en specialistbakgrund, är väldigt drivna, modiga och ambitiösa, och löser gärna saker på egen hand, säger Anna Wendegård.

Företagen står för en viktig utvecklingstrend på landsbygden, vilket gör det viktigt att stödja dem, säger Wendegård.

Arbetet går ut på att företag får ansöka om hjälp. En projektskiss görs, en plan formas och under arbetets gång följer en projektledare företaget under fyra till åtta månader tills målet är nått. Företaget betalar 3000 kronor ur egen ficka. Gemensamt för alla företagare är att de

får personligt processtöd, men metoderna varierar.

– En kvinna och kock i Kivik har till exempel fått hjälp med att konkretisera idéer, något som kallas mapping. Där har vi tillfört en mentor i form av en kommunikationsstrateg. En sjuksköterska i Dalby, tog över en vildfågelfröbutik och behövde kunskaper i marknadsföring och ekonomi. Hon kommer bland annat att satsa på storytelling, berättelser, på förpackningarna, säger Wendegård.

Konceptet bakom Bärkraft bygger på idéer och begrepp som är lånade av ett annat projekt, Selfmade, som riktar sig mer till urbana unga företagare. Den skånska modellen verkar nå framgångar och har hittills hjälpt cirka 50 företagare.

– Alla har nått sina mål. Flera har också ökat sin omsättning, men jag vet inte om de har anställt personer, säger Wendegård.

*Företaget Norregårdens fröer i Dalby.
Fotograf: Camilla Kayser.*

Arbetsätt/metod:

Djupgående och långsiktigt processtöd för företagare

Aktör: Idé- och konceptbyrån Artcom och Länsstyrelsen i Skåne i samarbete

Kontakt:

Anna Wendegård
anna@barkraft.nu

Fotbollsföreningar ger en **kick för landsbygden**

Fotbollssupportrar och byalag arbetar hand i hand. Så kan resultatet av ett projekt av Västergötlands fotbollsforbund beskrivas. Klubbhus används för flera fritidsintressen, fotbollsföreningar driver campingplatser, jobb skapas och, framför allt, trivseln ökar bland lokalbor.

— Projektet har satt fokus på livet ute på landsbygden, säger Staffan Lindmark, kanslichef för Västergötlands fotbollsforbund och projektledare för "Landsbygdsfotbollen som bygdeutvecklare", som pågår 2007-2011.

Västergötland är ett av elva fotbollsdistrikt i landet som arbetar med fotboll som inkörsport för att få igång landsbygden. 37 lokala föreningar har visat intresse för projektet som genererat flera vinster för de västgötska samhällena. Tillvägagångssätten är många. Staffan Lindmark nämner Öxabäcks IF som investerade i gym och badtunna på klubben, vilket fick byns kvinnor att samlas där.

— Det blev en sammanhållande kraft för byborna, säger Lindmark.

Ett annat exempel är Hova IF som främjade friluftslivet genom att bygga en naturstig kring fotbollsplanen. Ännu ett exempel är Torsö bygdegårds- och idrottsförening som ser till att både fotbollsplanläggning och campingplats drivs året om. Det var Hasselrörs GoIF som för nästan tjugo år sedan gick samman med Torsö bygdegårdsförening, som gett en skjuts för turismen, menar Lindmark och förklarar:

— Torsö sköter själv husvagnscampingen hela sommaren. Någon eller några personer har därför anställas.

Landsbygdsprojektet får stöd från landsbygdsprogrammet. Upprinnelsen till arbetet var naturlig, rentav en överlevnadsfråga, menar Staffan Lindmark.

— Fotbollsklubbarna som ofta har egna dyra lokaler såg att det var tufft att hålla dem i god kondition. Driftskostnader är tunga. Vi insåg hur viktigt det är att samarbeta med byalag, andra föreningar och skola, säger Lindmark.

Länsstyrelsen i Västra Götaland och handläggare Helena Ingvarsson ser en stor fördel med arbetet.

— En fotbollsförening finns ofta i varje by och de är ofta väletablerade och starka. De samlar mycket folk till en fysisk mötesplats som man kan använda på andra sätt, säger Ingvarsson, som ser hur flera klubbar lett till starkare sammanhållning i byarna.

— Annars är det ofta svårt att komma in och påverka i dessa rum för att nå landsbygdsutveckling.

Arbetsätt/metod:

Fotbollsklubbar som inkörsport för att utveckla landsbygden

Aktör: Västergötlands fotbollsforbund

Kontakt:

Staffan Lindmark
staffan.lindmark@
vastgotafotboll.org

Från ett projekt kallat "tjejforum" under ett hästlov i Trollhättan. Foto: Västergötlands fotbollsforbund.

Konsultcheck får företag att utvecklas

Konsultcheckar à 5000 kronor ger småföretagare chansen att anlita hjälp. Länsstyrelsen i Uppland har använt sig av checkar till landsbygdsföretagare sedan början av 2009. Hittills har 30 checkar använts.

Med en värdecheck i handen kan enskilda landsbygdsföretag "köpa" sig konsultation om marknadsfrågor, produktutveckling, juridik eller andra frågor. Anna Anjou, Länsstyrelsen i Uppland, beskriver värdet:

– Tänk dig att ett företag står vid ett vägskaal och kanske har kört fast i någon fråga. Då kan man behöva tala med en extern konsult.

Hon minns hur en kvinnlig företagare med småsaklig produktion av bärsylt och marmelad behövde råd om produktutveckling för att kunna gå vidare. Tack vare checken och en rådgivare kom hon till en lösning.

Ungefär 30 checkar har använts av företagare sedan januari 2009 då Länsstyrelsen började använda metoden. Checkarna verkar alltså bli ett verkligt stöd för företagarna.

– Jag märker att arbetet har lett till vetliga diskussioner, och att företagen har nytta av konsulten, säger Anna Anjou.

Förloppet är enkelt. Länsstyrelsen skriver ut en värdecheck till de lokala enskilda företagare som visar behov av hjälp. Företagaren väljer själv konsult och bokar möte. Konsulten återkopplar sedan, i ett rådgivningsbrev, till myndigheten angående vilka råd de gett och fakturerar därefter Länsstyrelsen.

En av konsulterna är husdjursrådgivaren Maria Alarik på Hushållningssällskapet i Uppsala. Hon minns ett möte med en lantbrukare som ville ställa om en konventionell grisuppfödning till ekologisk. Samtalet handlade om allt från regler om djurskydd till hur han skulle bygga om stallar och betesdrift.

– Han kommer att börja föda upp ekologiska grisar i februari, så mötet var lyckosamt, säger Maria Alarik.

Flest företagare som söker konsultcheck finns inom jordbrukssektorn, men länsstyrelsen välkomnar alla landsbygdsföretagare.

– Vi vill även nå till exempel turismföretagare på landet, men de är svårare att nå. Att vi får flest jordbruksföretag speglar vår verksamhet i övrigt där vi har ett inarbetat kontaktnät, säger Anna Anjou.

Arbetsätt/metod:

Konsultcheckar

Aktör:

Länsstyrelsen i Uppsala län

Kontakt och info:

Anna Anjou
anna.anjou@lansstyrelsen.se

Byggrådgivare Ingela Ålsén, Hushållningssällskapet har genomgång med Erik Sedvall
Fotograf: Ingrid Ljung, HS Konsult AB.

Lokalrådgivare att öppna sitt hjärta för

Förr var målgruppen mest lantbruksföretag, i dag har den vidgats till att rymma även hårfrisörskor och it-firmor. Lokalrådgivarna inom Hushållningssällskapet i Värmland ses som kunnig och opartisk hjälp för företag, byalag, projekt och föreningar.

Lokalrådgivaren Kristina Lundberg har ett modernt mobilt kontor. Varje torsdag sitter hon lokaliserad i någon av de fyra kyrkbyarna runt om Sunne. Från det lokala äldreboendet eller kaféet är det enligt henne lättare att möta nya företagare. För detta får hon mycket uppskattning.

– Många söker upp mig, både företag och föreningar kommer för att diskutera en idé. Vi blir synliggjorda på ett annat sätt, säger Lundberg, som arbetar för Hushållningssällskapet i Sunne.

I Värmland arbetar sex lokalrådgivare för Hushållningssällskapet med att locka fram nya företag och utveckla befintliga företag, menar Jonas Enström, VD för Hushållningssällskapet i Värmland.

– Att använda sig av lokalrådgivare är en tradition som går trettio år tillbaka i tiden. För tio år sedan utvecklades modellen mer genom ett samarbete mellan Region Värmland och kommunerna, säger Enström.

För att förfina arbetssättet än mer pågår sedan årsskiftet ett pilotprojekt med finansiering från landsbygdsprogrammet. I ett län där kommunerna satsar olika mycket på näringslivsfrågor är det enligt Jonas Enström klokt att utveckla

en bra plattform för arbetet. De sex rådgivarna bedriver både uppsökande verksamhet ute i bygden och tar emot alla som hör av sig om hjälp. Kundkretsen är bred:

– Vi har en väldigt stor spridning. Ju längre söderut i länet desto mer traditionella lantbruksverksamheter eller gårdar som diversifierat sina verksamheter. Ju längre norrut desto fler enskilda små företagare inom alla möjliga branscher. Det kan röra sig om en butik inne i Filipstad eller ett turistföretag i Sunne, säger Jonas Enström.

Hur många företag som de gett råd eller stöd till finns det ingen siffra på. Men Jonas Enström ser en uppgående trend av fler landsbygdsföretag. Att ha rådgivare som är fristående från kommunen kan vara särskilt värdefullt.

– Våra rådgivare är en opartisk länk, vilket kan vara bra om man har kört fast. Företagaren kan ge kritik till exempelvis kommunen, säger Enström.

*En utbildningsdag för blivande
nya bagareföretagare.*

Foto: Hushållningssällskapet i Värmland.

Arbetssätt/metod:

Lokalrådgivare med bred målgrupp

Aktör:

Hushållningssällskapet

Kontakt: Jonas Enström

jonas.enstrom@hushallningssallskapet.se

Nätverk leder boom för kooperativa företag

Losek har inte bara en lugnande inverkan på magen. Nätverket L&Sek, Lokal utveckling och social ekonomi, botar också ett eftersatt företagsklimat vad gäller kooperativa och sociala företag i Örebro län. "Tillsammansföretagare" ökar i snabb takt i länet.

— Vi bidrar med rådgivning så att företag och verksamheter inom social ekonomi kan komma igång. Vi ger riktad stöd till enskilda företagare, grupper och organisationer, men håller också i breda utbildningar, säger Mårten Blomquist, ordförande för L&Sek.

Mycket av den riktade rådgivningen utgår från Coompanion som är medlem i nätverket. Björn Johansson, rådgivare på Coompanion, menar att det ofta är

basal information som behövs.

— Rådgivning sker inom affärsplanering, juridik, skattefrågor och finansiering, säger Björn Johansson.

L&Sek står på en stark historisk grund. Redan för tretton år sedan, 1997, tog Örebro läns landsting initiativ till ett brett nätverk i länet för att samla resurser till en enda sak: att främja samarbete så att den ideella och kooperativa sektorn kan växa. 2003 ombildades nätverket till en förening. I medlemslistan syns

idag Sisu, Länsbygderådet, ABE, Örebro läns landsting, Stiftelsen Activa, Verdandi och länets åtta kommuner.

Samarbetet inom nätverket, till exempel med Coompanion visar att de kooperativa företagen har ökat i antal.

— Sedan vi startade har vi fått till mellan 5 och 15 nya kooperativ varje år. Hela sektorn med social ekonomi har fått en boom och ekonomiska föreningar ökar i dag dubbelt så snabbt som aktiebolag och enskilda firmor, säger Björn Johansson.

Han talar gott om den kooperativa företagen som tillkommer i allt fler branscher, till exempel service-, omsorgstjänster, kultur, teater. Ofta har de enligt honom fler anställda än de som finns inom privat och offentlig sektor, vilket delvis beror på att många har lönebidrag eller ingår i åtgärder. Ett stort värde är att många som arbetar i den ideella och kooperativa tidigare har stått utanför arbetsmarknaden, menar Mårten Blomquist:

— Genom ett väl avvägt stöd- och bidragssystem kan vi utveckla möjligheter för ett meningsfullt arbete och sysselsättning – en vinst för både individ och samhälle.

Arbetsätt/metod:
Företagsrådgivning genom brett nätverk

Aktör: L&Sek

Kontakt:
Mårten Blomquist
marten.blomquist@orebroll.se

Kafjeverksamhet på Brohockans seniorboende i regi av kooperativa företaget Maximal Assistans
Fotograf: Tobias Strandb.

Det är i samtalet det händer

LRFs regionala företagacoacher runt om i landet har många knep för att nå företagare och deras arbete har lett till modernare tänk och att flera medlemmar utvecklar sig som företagare. Det viktigaste verktyget är det coachande samtalet.

De regionala företagacoacherna möter medlemmar och stöttar dem att utveckla sig som företagare utifrån sina egna förutsättningar och önskemål, säger Filippa Dietmann, nationell coach och samordnare på LRF för de 29 regionala coacherna.

Mötena kan ske på många olika sätt. Allt från ett samtal vid köksbordet till träffar i större grupper.

Coachernas uppdrag är att stärka LRF-medlemmarna som företagare. Ett verktyg i jobbet är det coachande förhållningssättet som kort går ut på att coacherna genom att ställa konstruktiva och utmanande frågor hjälper företagarna att själva hitta möjligheter och mål med sin verksamhet.

Det finns goda exempel på hur lantbrukarna utvecklat sina företag efter möte med företagacoacher. Bland annat har en skånsk gård med uppfödning av angusdjur tack vare stöd förädlat sitt kött och byggt både en gårdsbutik och restaurang. I Jämtland har coachning och stöd lett till ett uppsving för jaktturismen. Ing-Marie Jirhed, regional företagacoach på LRF i Östersund, ser hur ett brett projekt i länet kring ”skogens affärer” utmynnat i ett nyfött intresse.

– Det visade sig finnas ett starkt intresse kring jakt- och fisketurism. Vi har haft flera seminarier om detta och erbjudit en utbildning för företagare som heter ”Vägen till marknaden för jakt och fisketurism”. Efter det bildades också en förening för jaktturismföretag, säger

Ing-Marie Jirhed.

En annan viktig del i arbetet är att lotsa företagarna vidare till bland annat rådgivare, bra utbildningsinsatser och användbara kontakter med myndigheter och inom näringslivet

– Företagacoacherna ska inte vara experter på allt själva, men de vet vilka som vet, säger Filippa Dietmann.

LRF:s arbete med företagacoacher är en satsning som helt finansierats av LRF i den så kallade kraftsamlingen som LRF genomförde 2006 – 2010. När arbetssättet utvärderades svarade drygt 80 procent av de tillfrågade medlemmarna att mötet med coacherna gjort att de ser nya möjligheter i sitt yrkesliv. Det är en av anledningarna till att de regionala företagacoacherna nu är en del av LRF:s linjearbete

Och i takt med det framgångsrika coachandet har målsättningen ökat. Ambitionen för LRFs regionala företagacoacher är att de ska bidra till att fler medlemmar upplever sig som framgångsrika i sitt företagande och uppnår och överträffar sina egna uppställda mål. Och på så sätt kan de, genom sina konkurrenskraftiga företag inom den gröna näringen, fortsätta att vara en bas i landsbygdsutvecklingen och en viktig kugge i den regionala utvecklingen.

Arbetssättmetod:
Regionala företagacoacher

Aktör: LRF

Kontakt:
Filippa Dietmann
filippa.dietmann@lrf.se

*Ann-Sofie driver
företaget Sörbygården
B&B.
Fotograf:
Sidney Jämtbagen*

Köksbordrådgivning ger resultat i Leaderprojektet "Utvecklare i Uddevalla kommun"

Uddevalla kommun hade inte möjlighet att inom sin egen organisation få full effekt av deltagandet i Leader. Då anställdes Krister Olsson för att kunna stötta projekt och landsbygdens entreprenörer. Verksamheten har gett resultat och utvecklas nu som en ordinarie del inom kommunen.

Uddevalla kommun insåg att de behövde bry sig mer om sin landsbygdsdel och såg Leader som en metod att komma igång. Leader projektet "Utvecklare i Uddevalla kommun" startade hösten 2008 med att projektledaren Krister Olsson engagerade representanter från kommunens företagare, föreningsliv och förvaltning och ordnade möten. Ett kontaktnät med företagare och entre-

prenörer skapades och avsikten var att få aktivitet och nya jobb på landsbygden med hjälp av Leader och landsbygdsprogrammet.

Det blev många möten med landsbygdens föreningar och många enskilda företagare hörde också av sig.

För att väcka nyfikenhet gjorde vi också en broschyr som skulle vara så enkel och lättfattlig att den gick att läsa "mellan brevlådan och köksbordet", berättar

Krister som fungerat som ett bollplank och stöd vid utvecklandet av olika projekt och företagsidéer.

– De bästa resultaten tror jag man får när man kan sitta ner hemma vid köksbordet hos den enskilde entreprenören eller eldsjälens och i lugn och ro diskutera hur idéerna kan förverkligas, säger Krister.

Resultaten har inte låtit vänta på sig. Totalt ca 15 projektidéer har gått vidare som ansökningar inom Leader. Även om inte alla ansökningar har kunnat beviljas är det ändå åtskilligt med ny verksamhet på landsbygden. Krister har också hjälpt till då dryga 10 ansökningar om företagsstöd gått iväg.

Särskilt roligt tyckte Krister det var att arrangera två seminarier med totalt 60 deltagare om vindkraft. I Uddevalla tillverkas småskaliga vindkraftverk och efter mötena har flera av dessa installerats på landsbygden.

Projektet har inneburit att kommunen fått upp ögonen för sin landsbygd. När projektet avslutades vid årsskiftet 2010/11 går Krister vidare in i ny anställning inom Uddevalla kommun för att fortsätta arbeta med landsbygdens entreprenörer.

Arbetsätt/metod:
Leaderprojekt

Aktör: Uddevalla kommun i samarbete med Leader Terra et Mare och det kommunala trepartnerskapet

Kontakt: Krister Olsson
krister.olsson@vgregion.se

*Krister Olsson har fungerat som bollplank och stöd vid utvecklandet av olika idéer.
Foto: Nils Lagerroth.*

Grön våg av företagare i norr

En glassbonde som tillverkar glass med Västerbottenost. En byagrupp som anordnar guidade bussturer. Det är ett par av hundratalet nya företagare, affärsnätverk och verksamheter som tillkommit med hjälp av projektet Grön Framtidsgård. Västerbotten och Norrbotten bubblar av idéer.

Projektledare Håkan Stenmark är nöjd. Det treåriga projektet Grön framtidsgård med stöd från landsbygdsprogrammet har nyligen fått besked om förlängning i ytterligare tre år. Målet om 65 nya företag har sprängts med råge.

– Vi har medverkat till att drygt 100 nya företag och verksamheter har skapats inom de gröna näringarna, säger Håkan Stenmark.

Resultaten syns överallt i de båda länen. En bonde i Västra Selet i Umeå började göra glass från egna mjölkkor, en producent i Alterdalen satsade på morotsodling och ett byalag i Tavel-sjö anordnade bussturer för besök på gårdar och hantverkare. Projektet har använt sig av många angreppssätt för att fånga upp lokala idéer och kunskaper. Uppsökande verksamhet är kanske den allra viktigaste arbetssättet utöver rådgivning, stöd och kurser riktade till företagare.

– Vi har nio coacher som på, hel- eller deltid, åker ut och gör företagsbesök. Hittills har vi gjort nästan 300 företagsbesök. Antingen ringer personen oss direkt eller så har vi fått nys om att personen behöver hjälp. Vi åker sedan hem

till dem och gör till exempel en gårdsvandring, säger Stenmark.

Ibland har företagaren en undanstoppad och ganska färdig idé i byrålådan som bara behöver arbetas igenom. Andra gånger finns all tillgänglig kunskap, men kreativiteten saknas. Efter mötet kommer coachen och den blivande företagaren överens om hur man går vidare och tillsammans görs en åtgärdsplan.

– Sedan kan vi ha uppföljning på telefon eller mail. Vi ordnar även olika seminarier eller kurser, eller andra mö-

tesplatser för de som behöver, säger Stenmark.

Att projektet fått ett sådant gensvar beror enligt honom troligen på den breda förankringen. Grön Framtidsgård har letts av LRF Västerbotten och LRF Norrbotten i samarbete med 26 kommuner, två landsting, banker, försäkringsbolag, länsstyrelser och organisationer.

– Vi är ju så överens. Vi har två regionstyrelser som går hand i hand. Och vi lyfter fram all kunskap inom våra egna väggar, säger Stenmark.

Arbetssätt/metod:

Grön framtidsgård/
Uppsökande besök hos
blivande företagare

Aktör: LRF

Kontakt:

Håkan Stenmark
hakan.stenmark@lrf.se

*Gunnar Forsgren (mit-
ten) är företagarcocah
i projekt Grön Fram-
tidsgård, och har följt
utvecklingen i Tomas och
Helena Agrens företag
Glassbonden i Västra
Selet, Umeå. De produ-
cerar glass gjord på mjölk
från de egna korna.
Foto: Eva Carlsson.*

Projektcoaching guidar till nya projekt

Behöver du hjälp att formulera din projektansökan? Vänd dig till länsstyrelsen i Skåne som erbjuder projektcoaching till enskilda personer, grupper eller organisationer som vill genomföra projekt på landsbygden.

Från 2008 har länsstyrelsen i Skåne erbjudit projektcoaching till personer, grupper, föreningar och företag som vill söka stöd från landsbygdsprogrammet.

– En del i landsbygdsprogrammet handlar om att stödja existerande och nya företag på landsbygden. Detta kan ske genom projektverksamhet, ofta genom att de söker pengar från programmet, säger Tobias Dalhammar, handläggare på länsstyrelsen i Skåne, och förklarar vidare:

– Det grundläggande kravet är att resultatet av det tilltänkta projektet ska komma fler till del.

Ett formulär med åtta frågor av typen ”Vad vill ni uppnå med projektiden?” och ”På vilket sätt bidrar projektiden till att utveckla landsbygden i Skåne?” hjälper projektansökaren att formulera den egna projektiden. När ansökaren skickat in svaren till länsstyrelsen kommer ett besked inom två-tre veckor. Om länsstyrelsen ger grönt ljus erbjuder myndigheten kostnadsfri projektcoaching genom särskilda upphandlade konsulter.

– Två coacher finns till hands. Konkret innebär detta att de hjälper de sökande att formulera och strukturera sin

projektplan, som bifogas den färdiga ansökan, säger Dalhammar.

Oftast handlar det om att hitta balansen mellan struktur och kreativitet i projektplanen. Positiv feedback kommer från de som fått hjälp.

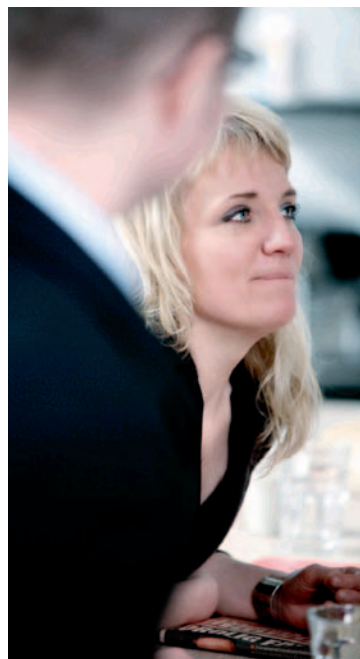
– De sökande säger att de känner positiv energi av att en neutral person utifrån engagerar sig i deras projektidé och därmed bekräftar deras ambitioner, säger Dalhammar.

Under de två år myndigheten erbjudit denna hjälp är det dock endast ett tiotal föreningar, företag eller privatpersoner som fått projektcoaching. Tobias Dalhammar säger att det ringa antalet beror på att man tidigare inte erbjudit hjälpen till alla, men att man blivit bättre på att marknadsföra och mer regelmässigt erbjuda detta stöd. Dessutom tror han att en del kan uppfatta hjälpen som ”pekpinneaktig”.

– Samtidigt är det ingenting märkvärdigt, det är ungefär en-två timmars hjälp. Även professionella administratörer kan behöva stöd i processen, säger Dalhammar.

Ulrika Forsgren Högman arbetar med projektcoaching på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län

Fotograf: André de Loisted

Arbetsätt/metod:

Projektcoaching till företag eller verksamheter på landsbygden

Aktör: Länsstyrelsen i Skåne län

Kontakt:

Tobias Dalhammar
tobias.dalhammar@lansstyrelsen.se

Upphandlingsmodell sållar fram **rätt rådgivare**

I Västra Götaland har länsstyrelsen tagit fram en upphandlingsmodell av rådgivningstjänster inom till exempel ekologiskt lantbruk och affärsutveckling. På sådant vis vaskar man fram goda rådgivare.

För enskilda landsbygdsföretagare har länsstyrelsen handlat upp rådgivning av elva olika konsultföretag. Myndigheten tecknar avtal med företagen på två år. Kompetens söks inom vissa ämnen.

– Ett område är växtnäring och miljö inom till exempel rådgivningsorganisationen Greppa näringen, ett annat är omläggning till ekologiskt lantbruk. Vi handlar också upp rådgivning inom yrkesmässig trädgårdsodling och affärsutveckling för landsbygdsföretag, säger Jan Hill, verksamhetsledare inom länsstyrelsen.

Vad värderar då myndigheten i urvalet? Jan Hill svarar att det alltid finns ett grundkrav på utbildningskompetens, som kan se olika ut beroende på kategori.

– Sedan är det antingen bästa pris som gäller eller en sammanvägning av rådgivningserfarenhet och pris, säger Jan Hill.

Det sistnämnda gäller för att till exempel bli rådgivare kring växtnäring inom Greppa näringen.

– Agronom eller lantmästare är skalkrav, alternativt minst fem års erfarenhet som rådgivare. Därutöver ska man ha pedagogisk utbildning eller erfarenhet av rådgivning i minst tre år. Dessutom

finns det vissa krav om att ha gått vissa utbildningar och utfört vissa rådgivningar. Rådgivarnas erfarenhet vägs mot priset i anbudet enligt en särskild modell. Det företag som har de mest erfarna rådgivarna kan ta ett högre pris och ändå vinna upphandlingen, säger Hill.

Greppa Näringen har många rådgivare som går på kurser hos dem. De möter antingen möter lantbrukarna vid rådgivning ute på gårdarna eller som kursledare.

– Vi har tagit fram en egen rådgivningsmodell för vad de olika

rådgivarna ska kunna och vad lantbrukaren ska få ut av besöket, säger Stina Olofsson, projektledare. Hon tycker att Greppa Näringen får bra rådgivare via länens upphandling, men ser också hur formerna kan förbättras. Ibland tycker hon att kriterierna i upphandlingsmodellen har varit alltför snäva.

– Det kan stå till exempel att man ska ha erfarenhet av viss rådgivning inom ett visst område, men om man inte får chansen blir det ju moment 22. I mindre län blir det ibland för få sökanden.

Arbetssätt/metod:

Upphandling av rådgivning

Aktör: Länsstyrelsen i Västra Götaland

Kontakt: Jan Hill
jan.hill@lansstyrelsen.se

*Rådgivaren Per-Johan
Påhlstorp på besök för
att ge råd om foderfrågor
till Erik Karlsson,
Wanås kostall.
Fotograf: Erik Karlsson,
Greppa Näringen*

Från entreprenörens horisont:

Spaföretagaren ser fördelar och nackdelar med stödsystem

Från köpman på bensinmack till spaterapeut. Entreprenören Gunilla Barring bytte karriär och driver i dag Ebbarps Spa- och Hjortgård i Västergötland. Hon är tacksam över den företagsrådgivning hon fått, men ser orättvisor i systemen.

I det rofyllda landskapet strövar hundratals hjortar. Till Ebbarps spa- och hjortgård utanför Svenljunga kommer gäster för att få hudbehandlingar, äta god mat, njuta av spa och vedeldade bad i badtunna. Satsningen visade sig snabbt vara mycket lyckad för ägarna och makarna Per och Gunilla Barring, som startade ett nytt företag 2004.

– Vi fick direkt väldigt många gäster som kom, åt och badade, säger Gunilla Barring, som är utbildad massage- och

hudterapeut efter att ha sadlat om efter många yrkesår inom Statoil.

För att diversifiera gården fick de hjälp från Janne Petersson, företagsrådgivare inom Hushållningssällskapet, som också tipsade om företagsstöd från landsbygdsprogrammet.

– Janne har hjälpt mig enormt med att utveckla idéer. Jag hade aldrig rett ut allt kring ansökan om företagsstöd utan hans hjälp, säger Gunilla Barring.

Verksamheten är framgångsrik, men har på senare år tappat en del kunder

vad gäller badtunnan. På andra gårdar öppnades nämligen ”kopior” av verksamheten.. Konkurrensen blev stenhård.

Ett problem ser hon i att tjänstemän i olika kommuner inte tolkar EU-regler och lagar likvärdigt, vilket förenklade för några konkurrenter. Utöver detta märkte hon att hennes kommun betalade gratis massageutbildningar för barnskötare som fått gå ner i tjänst. Sedan byggde de upp ”hobbyföretag”, som hon kallar det, och konkurrerade med låga priser.

– Det är helt sjukt. Det är inte konkurrens på lika villkor, säger Barring.

Problemen är kända av Janne Petersson:

– Kommunen borde ju kräva att de som går kurser att de ska ha affärsplan och satsa på heltid.

Gunilla Barring är också kritisk till att det föregående landsbygdsprogrammet inte ställde marknadsmässiga krav på företag före start.

– I dagens landsbygdsprogram läggs definitivt mer fokus på affärsplan och marknadsundersökning, vilket är bra, menar Janne Petersson.

Spaföretagaren Gunilla Barring fick god hjälp av Janne Petersson, rådgivare på Hushållningssällskapet.

Metod/arbetssätt:

Entreprenör som har utvecklat en gårdsverksamhet

Aktör: Ebbarps spa- och hjortgård

Kontakt: Gunilla Barring
ebbarpsspa@hotmail.com

Det finns många entreprenörer och eldsjälar på landsbygden med goda idéer. Men för att gå från idé till handling behövs ofta rådgivning och coachning från annat håll.

I den här broschyren ger vi ett antal inspirerande exempel på hur denna guidning kan ske.
Sprid dem gärna!

Fakta om Landsbygdsnätverket:

Drivs inom ramen för Sveriges landsbygdsprogram 2007-2013 och ska stärka genomförandet.

Samlar myndigheter och organisationer som är engagerade i arbetet med att utveckla den svenska landsbygden.

Är ett forum för att utbyta information, erfarenheter och metoder mellan intressegrupper, myndigheter och experter på lokal, nationell och internationell nivå.

Samlar, analyserar och sprider information om situationen på landsbygden och om landsbygdsprogrammets möjligheter.

Leds av en styrgrupp som fördelar medel till aktiviteter inom ramen för nätverkets verksamhet.

Är kontaktpunkt för Leadergrupperna i Sverige.

www.landsbygdsnätverket.se

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden